

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2017. gada 23. oktobrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 157/2017),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1) atzīt likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 3. panta 1.⁶ daļu un pārejas noteikumu 58. punktu, kā arī Rīgas domes 2015. gada 9. jūnija saistošo noteikumu Nr. 148 “Par nekustamā īpašuma nodokli Rīgā” 26. punktu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam;

2) atcelt Rīgas domes nekustamā īpašuma nodokļa paziņojumu, kā arī par to pieņemto Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (*datums*) lēmumu par 3 procentu likmes piemērošanu Pieteikuma iesniedzēja mājoklim.

2. Likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 3. panta 1.⁶ daļa noteic:

“Būvi, kuras būvniecībā pārsniegts normatīvajos aktos noteiktais kopējais būvdarbu veikšanas ilgums, ar nākamo mēnesi pēc būvniecības termiņa izbeigšanās līdz mēnesim, kad parakstīts akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā, aplik ar

nekustamā īpašuma nodokļa likmi 3 procentu apmērā, ja to ir noteikusi pašvaldība savos saistošajos noteikumos, kurus tā publicē ne vēlāk kā līdz pirmstaksācijas gada 1. novembrim, no lielākās turpmāk minētās kadastrālās vērtības:

- 1) būvei piekritīgās zemes kadastrālās vērtības;
- 2) būves kadastrālās vērtības.”

Minētā likuma pārejas noteikumu 58. punkts noteic, ka būvēm, kuru būvniecībai pirms 2013. gada 1. jūlija ir izsniegta būvatļauja, bet tās derīguma termiņš beidzies līdz 2013. gada 31. decembrim un būves nav nodotas ekspluatācijā, un līdz 2014. gada 31. decembrim būvatļaujas nav atjaunotas, ar 2015. gada 1. janvāri piemēro šā likuma 3. panta 1.⁶ daļā noteikto nodokļa aplikšanas kārtību līdz būves nodošanai ekspluatācijā.

Savukārt Rīgas domes 2015. gada 9. jūnija saistošo noteikumu Nr. 148 “Par nekustamā īpašuma nodokli Rīgā” 26. punkts paredz:

“Būvei, kuras būvniecībā pārsniegts normatīvajos aktos noteiktais kopējais būvdarbu veikšanas ilgums, ar nākamo mēnesi pēc būvniecības termiņa izbeigšanās līdz mēnesim, kad parakstīts akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā, nekustamā īpašuma nodokļa likme ir 3 % no lielākās turpmāk minētās kadastrālās vērtības:

- 26.1. būvei piekritīgās zemes kadastrālās vērtības;
- 26.2. būves kadastrālās vērtības.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesa atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam izvērtē likuma atbilstību Satversmei. Savukārt saskaņā ar likuma 16. panta 3. punktu tiesa izskata lietas par pašvaldības saistošo noteikumu atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību aktiem. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja prasījums izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Pašvaldības darbība nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanā ir darbība publisko tiesību sfērā. Likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 6. panta 1.¹ daļa noteic, ka nodokļa maksāšanas paziņojums ir administratīvais akts. Saskaņā ar likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 10. pantu un Administratīvā procesa likuma 121. pantu privātpersonai, ja tā iebilst pret nodokļa piemērošanu konkrētiem faktiskajiem apstākļiem, nodokļu tiesību normu piemērošanas pareizību, būtu jāvērtē vispirms administratīvajā tiesā. Augstāka iestāde vai administratīvā tiesa var izvērtēt nodokļu administrācijas kļūdas tiesību piemērošanā.

Satversmes tiesa savukārt nevērtē tiesību normu piemērošanas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*).

Līdz ar to prasījums par apstrīdēto likuma normu un pašvaldības saistošo noteikumu normu piemērošanas pareizību konkrētās administratīvās lietas faktiskajos apstākļos (būvatļaujas vēlākas pagarināšanas tiesiskā ietekme uz nodokļa aprēķināšanu) un prasījums atcelt maksāšanas paziņojumu un Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (*datums*) lēmumu saskaņā ar Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. pantu nav piekritīgs Satversmes tiesai.

Atbilstoši likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 10. panta trešajai daļai Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes lēmums apstrīdams Rīgas domes priekšsēdētājam. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 121. panta pirmo daļu un 122. pantu kontroli pār domes priekšsēdētāja lēmumu īsteno administratīvā tiesa.

6. Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa paredz, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi gadījumos, kad tiek apstrīdēts normatīvais akts vai tā daļa un uz tā pamata izdotās zemāka juridiska spēka tiesību normas, vai arī gadījumos, kad tiek apstrīdēti kādas institūcijas (amatpersonas) izdotie akti sakarā ar to, ka attiecīgās institūcijas izveidošana vai amatpersonas ievēlēšana, apstiprināšana vai iecelšana nav notikusi likumā noteiktajā kārtībā vai arī institūcija vai amatpersona pieļāvusi tādus likuma pārkāpumus, sakarā ar kuriem tās izdotajiem aktiem nav juridiska spēka.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku likumu normas (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 1. jūnija lēmumu par lietas ierosināšanu lietā Nr. 2005-13-0106*). No pieteikumam pievienotajiem dokumentiem ir gūstams apstiprinājums, ka apstrīdētās normas ir savstarpēji cieši saistītas un to izskatīšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējs pamatojis, ka ir nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs būvei, kas atrodas viņam piederošajā nekustamajā īpašumā, kurai beidzies maksimālais būvdarbu veikšanas ilgums un kas nav nodota ekspluatācijā. Pieteikuma iesniedzējs (*datums*) saņēmis maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2017. gadam, kurā norādīts, ka, pamatojoties uz apstrīdētajām normām, būvei piemērota nekustamā īpašuma nodokļa likme 3 procentu apmērā no būves kadastrālās vērtības. Minēto paziņojumu viņš apstrīdēja Pašvaldības ieņēmumu pārvaldē, kura ar (*datums*) lēmumu to atstājusi negrozītu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas nepamatoti rada atšķirīgu attieksmi pret nodokļa maksātāju, kurš ir saņēmis būves kadastrālo novērtējumu,

salīdzinājumā ar tādu nodokļa maksātāju, kurš šādu novērtējumu nav pasūtījis. Tāpat viņš uzskata, ka apstrīdētā pašvaldības saistošo noteikumu norma neatbilst likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" pārejas noteikumu 58. un 59.punktam, jo pašvaldība tos iztulko nesaprotami, paplašināti, kā arī radot nepamatotu atšķirīgu attieksmi.

Tādējādi apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējam ir piemērotas, un pieteikumā ir norādīts uz viņam Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. pantam, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus vai arī ja šādu līdzekļu personai nav. Šajā normā ietverts subsidiaritātes princips, proti, ka pirms konstitucionālās sūdzības iesniegšanas personai ir pienākums aizstāvēt savas tiesības ar citiem personai pieejamajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, kādus tos noteic likums.

Administratīvā tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 104. panta trešajai daļai var atzīt Ministru kabineta noteikumu vai pašvaldības saistošo noteikumu normas neatbilstību likumam. Tādēļ attiecībā uz prasījumu par pašvaldības saistošo noteikumu normas atbilstību likuma pārejas noteikumu 58. un 59. punktam Pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus. Līdz ar to šajā daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai.

Administratīvā tiesa nevar atzīt likuma vai pašvaldības saistošo noteikumu normas neatbilstību Satversmei. Šāda kompetence noteikta vienīgi Satversmes tiesai. Tādēļ attiecībā uz lūgumu Satversmes tiesai izvērtēt likuma un pašvaldību saistošo noteikumu normu, kas noteic nodokļa likmi, atbilstību Satversmes 91. pantam, administratīvā akta apstrīdēšana un pārsūdzēšana administratīvajā tiesā nav uzskatāma par tiesību aizsardzības līdzekli. Līdz ar to šajā pieteikuma daļā Pieteikuma iesniedzējam nav vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu.

9. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrajam teikumam, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Pieteikuma iesniedzējs vienlīdzības principa aizskārumu saista ar apstrīdētajām normām. Apstrīdētās likuma normas pieņemtas (*datums*), bet spēkā stājušās (*datums*). Tās piemērojamas, ja pašvaldība noteikusi savos saistošajos noteikumos, ka būvi, kuras būvniecībā pārsniegts normatīvajos aktos noteiktais kopējais būvdarbu veikšanas ilgums, ar nākamo mēnesi pēc būvniecības termiņa izbeigšanās līdz mēnesim, kad parakstīts akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā, apliek ar nekustamā īpašuma nodokļa likmi 3 procentu apmērā. Rīgas dome šādu normu pieņēma ar 2015.gada 9.jūnija saistošajiem noteikumiem Nr. 148 “Par nekustamā īpašuma nodokli Rīgā”, kas spēkā stājās 2016. gada 1. janvārī. Tādējādi apstrīdēto normu, kas aizskar Pieteikuma iesniedzēju, tiesiskās sekas iestājās jau 2016.gada 1.janvārī.

Arī līdzīgā gadījumā Satversmes tiesas kolēģija 2016. gada 10. augusta lēmumā (pieteikuma Nr. 184/2016 un 186/2016) 6.punktā atzinusi, ka *“par pamattiesību aizskāruma rašanās brīdi ir uzskatāma diena, kad Pieteikumu iesniedzējam, pamatojoties uz Saistošo noteikumu normām, ir radies pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli lielākā apmērā, tas ir, Saistošo noteikumu spēkā stāšanās dienā”*.

Pieteikuma iesniedzējs pieteikumā norāda, ka būves inventarizāciju veicis (*datums*) būvatļaujas derīguma termiņš beidzies līdz (*datums*) un būves nav nodotas ekspluatācijā dažādu iemeslu dēļ, taču kolēģija secina, ka jau ar 2016. gada 1. janvāri Pieteikuma iesniedzējam bija jāapzinās, kāda nodokļa likme atbilstoši apstrīdētajām normām tiks piemērota viņa īpašumā esošajai būvei (neatkarīgi no maksāšanas paziņojuma saņemšanas, kas faktiski ir maksājamās summas detalizēts aprēķins) un vai tā radīs viņam pamattiesību aizskārumu.

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts (*datums*). Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir nokavējis sešu mēnešu termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai par apstrīdēto normu atbilstības izvērtēšanu Satversmei.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrā teikuma prasībām.

10. Tā kā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai un 19.² panta ceturtais daļas otrā teikuma prasībām, Satversmes tiesas kolēģija nevērtē, vai tas atbilst citām likuma 18.–19.² panta prasībām un vai prasījuma juridiskais pamatojums būtu pietiekams tā apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 157/2017).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 4. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš